

Birgitta Åkerson

046-355000

birgitta.akerson@lund.se

Vård- och omsorgsnämnden

Yttrande avseende motion om Behov av syninstruktör/heminstruktör till äldre

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden har fått en remiss från kommunkontoret avseende en motion från Saima Jönsson Fahoum (V) "Behov av syninstruktör/heminstruktör i Lunds kommun". I motionen föreslås att vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att anställa en syninstruktör till äldre.

Beslutsunderlag

Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse den 10 juni 2020 dnr 2019/0606.

Skrivelse Synskadades Riksförbund 2020-05-29

Vård- och omsorgsnämndens beslut den 29 januari 2020, § 4 2019/0606.

Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-01-22.

Motion från Saima Jönsson Fahoum (V) Behov av syninstruktör/heminstruktör i Lunds kommun 2019-12-10, KS 2019/0905.

Barnets bästa

Beslutet bedöms ej påverka barn, då det rör arbetet med synnedsättning hos äldre.

Ärendet

Vård- och omsorgsnämnden har fått en remiss från kommunkontoret avseende en motion från Saima Jönsson Fahoum (V) "Behov av syninstruktör/heminstruktör i Lunds kommun", KS 2019/0905. I motionen föreslås att vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att anställa en syninstruktör till äldre. Motionären menar att en syninstruktör är en viktig resurs för hjälp till självhjälp när det gäller äldre synskadade. Det är viktigt att äldre i ett tidigt skede kommer i kontakt med personer som vid synnedsättning kan motivera och peka på alternativa lösningar i vardagen. Enligt motionären kan

2020-06-10

Diarienummer

VOO 2019/0606

inrättande av en syninstruktör berika livet för de äldre och minska behovet av hemvårdsinsatser.

Region Skånes verksamhet vid synnedsättning

Region Skånes Syncentral för vuxna i Lund är till för dem som har en synnedsättning eller blindhet. Här ges råd, stöd, behandling och träning för att underlätta vardagsaktiviteter. Det görs en gemensam kartläggning och undersökning av behov av rehabilitering utifrån individens behov. För ett första besök på syncentral krävs att personen är utredd ögonmedicinskt, har glasögon för långt håll och en remiss från ögonläkare. På syncentralen i Lund finns synpedagog, kurator, optiker och psykolog. Syncentralen har också möjlighet att ge råd och stöd åt närstående.¹

Tidigare nämndsbeslut organisation arbete synnedsättning äldre

När vård- och omsorgsförvaltningen omorganiserades under 2009 såg förvaltningen ett behov av att utreda den tidigare syninstruktörstjänsten.² Förvaltningens bedömning³ var att kommunens ansvar handlar om att tidigt upptäcka synnedsättningar hos äldre och på en basnivå stötta de äldre att få en fungerande vardag trots synnedsättningen.

Kommunens baspersonal ska tidigt kunna upptäcka synnedsättningar, stötta brukarna i vardagen och se hur synnedsättningen utvecklas. Baspersonal måste också kunna slussa vidare brukare med synnedsättning och veta vart de ska vända sig och hur processen fungerar.

Kommunens arbetsterapeuter ska ha ansvar för information och stöd till baspersonal samt verka för att personalen ute i verksamheterna har uppdaterad kompetens på området. De ska även fungera som en sluss mellan hemvården och Region Skåne.

Arbetsterapeuterna ska inte ordinera synhjälpmedel eller bedriva särskild träning utifrån brukarens synnedsättning eller på annat sätt arbeta i brukarens bostad med insatser som faller under Region Skånes ansvar.⁴

Vård- och omsorgsnämnden beslöt vid nämndssammanträde 2011-09-21 § 116 att arbetsterapeuterna får en samordnande, informativ, stödjande och drivande roll när det gäller förvaltningens arbete med brukare som har synnedsättningar och att baspersonalen ska fungera som ett stöd i vardagen för brukare med synnedsättningar. Nämnden beslutade också att öka kompetensen avseende

¹ Hemsida Region Skånes Syncentral för vuxna

² Voo tjänsteskrivelse 2011-06-28, Kvalitetsutvecklare Säbo 2020-04-21

³ Voo tjänsteskrivelse 2011-03-27

⁴ Voo tjänsteskrivelse 2011-06-28,

2020-06-10

Diarienummer

VOO 2019/0606

synnedsättning bland äldre hos kommunens arbetsterapeuter och baspersonal.

Mer konkreta exempel på vad brukaren kan få för stöd av kommunens personal i vardagen är tex hjälp att använda rätt glasögon vid rätt tillfälle, hjälp att hålla glasögonen putsade, hjälp med att stänga dörrar, hjälp med reglering av ljuset med persienner mm. Flera av insatserna kan tex minska fallrisk. Det är viktigt att personal (i all välmening) inte flyttar undan saker som ligger framme och lägger på annan plats än där brukaren har lagt dem.⁵

Hur utbildningen fungerat utifrån plan 2012

Utifrån hemvårdens organisation för utbildning gällande synnedsättning hos äldre som togs fram 2012 finns det en "synväska" för handledning/utbildning av baspersonal angående synnedsättning hos äldre. Det finns en aktuell turlista på vilken enhet som skall ha väskan. "Synväskan" roterar mellan enheterna så varje hemvårdsenhet har tillgång till den under 3 veckor åtminstone var 18:e månad.

Utbildningarna för hemvårdsområdena fungerade mycket bra de första 5 åren (2012-2017). Ändrad organisation, minskad prioritering och personalomsättning har också påverkat att antalet personal som utbildats har minskat i förhållande till de första 5 åren.⁶

Inom särskilt boende utbildades 550 undersköterskor om äldre och synnedsättning hösten 2014/våren 2015.⁷

Vid facklig samverkan om remissvar gällande förslag om anställning av syninstruktör framförde facklig representant för arbetsterapeuter att de var nöjda med organisationen avseende kompetens synnedsättning för äldre (men att det behövdes förnyade utbildningsinsatser.)⁸ Vid samtal med arbetsterapeut i verksamheten bekräftades den bilden.⁹

Hemtjänsttid som kan sparas om brukare med synnedsättning får rätt stöd

Det är svårt att skatta omfattning av hemvårdsinsatser som krävs till följd av att brukare med synnedsättning inte får tillräckligt stöd för sin synnedsättning. Alla brukare har individuella behov. Kommunens

⁵ Tel samtal arbetsterapeut 2020-06-09

⁶ Tel samtal arbetsterapeut 2020-06-09, mail 2020-04-21

⁷ Kvalitetsutvecklare säbo 2020-04-21

⁸ Förvaltningsdirektör 2020-06-03

⁹ Tel samtal arbetsterapeut 2020-06-09

2020-06-10

Diarienummer

VOO 2019/0606

personal har, i enlighet med tidigare nämndsbeslut, en viktig roll i att i ett tidigt skede uppmärksamma brukare om behovet av att kontakta Region Skånes Syncentral som har huvudansvaret för insatser till äldre med synnedläggelse och som har en bred specialistkompetens. Som komplement till Syncentralens insatser ska hemvårdens personal utföra insatser i vardagen på basnivå.

Andra kommuner i Skåne

I en debattartikel i Sydsvenska lyfter Hörselskadades riksförbund distrikt Skåne fram att det av alla Skånes kommuner endast är Malmö kommun som har syninstruktörer.¹⁰

Vid kontakt med Malmös enhetschef för hälso- och sjukvårdsenheten lyfte hon bla fram att det är svårt att mäta hur stor effekten är av verksamheten med Syninstruktörer och att det är svårt med gränsdragningen gentemot Region Skånes verksamhet.¹¹

Förvaltningens bedömning

I motionen anförs att en syninstruktör bör anställas. Synskadades riksförbund har i skrivelse till kommunstyrelsen i Lund uppmanat kommunen att satsa på en syn- och hörselinstruktör.

Förvaltningen vidhåller sin tidigare bedömning att de som tidigt kan upptäcka synnedläggelser är de som dagligen träffar de äldre, det vill säga kommunens baspersonal som arbetar ute i verksamheten. Det är också den här personalgruppen som kan stötta brukarna i vardagen och se hur synnedläggelsen utvecklas.¹²

Kommunens arbetsterapeuter ska ha ansvar för information och stöd till baspersonal samt verka för att personalen ute i verksamheten har uppdaterad kompetens på området. De ska även fungera som en sluss mellan hemvården och Region Skåne. Arbetsterapeuterna ska dock inte ordinera synhjälpmedel eller bedriva särskild träning utifrån brukarens synnedläggelse eller på annat sätt arbeta i brukarens bostad med insatser som faller under Region Skånes ansvar.¹³ Förvaltningen ser därmed ingen anledning till att vård- och omsorgsnämnden bör ändra nämndens beslut 2011-09-21 § 116, "att arbetsterapeuterna har en samordnande, informativ, stödjande och drivande roll när det gäller förvaltningens arbete med brukare som har synnedläggelser och att baspersonalen ska fungera som ett stöd i vardagen för brukare med synnedläggelser".

¹⁰ Debattartikel i Sydsvenskan 2020-01-23

¹¹ Enhetschef för hälso- och sjukvårdsenheten 2020-05-04

¹² Voo tjänsteskrivelse 2011-03-27

¹³ Voo tjänsteskrivelse 2011-03-27

2020-06-10

Diarienummer

VOO 2019/0606

Vård- och omsorgsförvaltningen bedömer därmed inte att en tjänst som syninstruktör bör inrättas i verksamheten.

För att upprätthålla en god kompetens gällande äldre och synnedsättning bedömer förvaltningen att det behövs kontinuerlig vidareutbildning av personal. Vård- och omsorgsförvaltningen har för avsikt att under hösten 2020 ta fram en utbildningsplan avseende kompetensutveckling för såväl arbetsterapeuter som baspersonal gällande äldre och synnedsättning. Vid framtagande av utbildningsplanen ska förvaltningen tillvarata erfarenheten av att tidigare utbildning med tiden inte prioriterats i tillräcklig utsträckning.

Eftersom Synskadades riksförbund i skrivelse till kommunen efterfrågar stöd som, enligt förvaltningens bedömning, till viss del ingår i Region Skånes ansvar bedömer förvaltningen att frågan bör lyftas med Region Skåne.

Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta

att avge yttrande i enlighet med tjänsteskrivelse 2020-06-10

Anna Borgius
Vård- och omsorgsdirektör

Birgitta Åkerson
Projektledare

Beslut expedieras till:
Kommunkontoret
Akten